

Негю Недев

Людмила Живкова

Александър Фол
и другите

Николай Генчев
с досие „Дърдорко“

© Недю Недев, автор, 2015 г.
© Стефка Иванова, корица, 2015 г.
© Книгоиздателска къща „Труд“, 2015 г.

ISBN 978-954-398-403-9

Негю Недев

Людмила Живкова

Александър Фол
и *другите*

Николай Генчев
с досие „Дърдорко“

тpyc

София, 2015 г.

Бяла птица прелетя
и кацна на нашата земя.
Какво в живота я изплаши,
че толкова рано отлетя?

Дора Габе

Прегговор

Сред досега написаните книги за Людмила Живкова тази се отличава и характеризира не само с голямата си фактологична плътност, но и с умението на автора да остане верен на принципите на професионалния историк и на стремежа си за обективност и безпристрастност.

Той е успял в значителна степен да разкрие ролята на обществената среда и духа на времето върху деянията и съдбата на една от трагичните личности в историята на нашия народ.

Макар че тази книга не може да се смята за най-голямо творческо постижение на историка Недю Недев, тя всъщност принадлежи към добрите и добронамерени книги за Людмила Живкова и заслужава да бъде внимателно прочетена от мнозина.

*София, 7 май 2014 г.
Акад. Васил ГЮЗЕЛЕВ*

Недю Недев е автор, който не избягва щекотливи теми и периоди. Цялата му научноизследователска продукция свидетелства за това. Неговата поредна книга е посветена на едно особено явление в нашата история при социализма – влиянието, средата и обкръжението на Людмила Живкова – един специфичен личностен феномен и досега покрит от взаимно изключващи се загадки, митове, отрицания и славословия. Каквото и място да отреждаме на това име в нашата история, то е органически и плътно свързано с определен период от нея, когато макар и условно и дори плахо обръщаме погледи и въпроси към останалия свят. Хора като мен, които никога не са я виждали на живо, бяха впечатлени от нейното различие, независимо от това какво означава то. Времената бяха еднотипни, монотонни и стандартни, така че всяко различие впечатляваше макар и не винаги да е придружено с одобрение.

Средата, в която се разиграва това особено явление в нашето недалечно минало, до голяма степен остава в загадка, особено спрямо мотивите на този дискретен културно-политически завой. Така Н. Недев е анализирал тяхното протичане и крайни резултати, признати авторитети в областта на науката, културата и изкуството. Не всички като личности от тях са морални ангели, но повечето от тях са несъмнено надарени и порядъчни хора, наели се с дискретната преориентация на българското общество към по-широки културни хоризонти и преоткриване на традиционни стойности от нашето минало. Следва веднага да

отбележим, че изследването е поднесено равномерно, пропорционално, без крайности в негативен или позитивен ъгъл, което преобладаваше в другите анализи на същата тема и спрямо същата личност. Това пропорционално равновесие сме забелязали и при другите книги на Н. Недев, но тук то е особено важно поради изкушението от възприемане на разбираеми персонални пристрастия. Прави висока чест на автора, че се е стремил и успял да поднесе една панорама на тогавашния културен свят и неговите отделни прояви в локален и международен план. В калейдоскопичен план и ритъм са обрисувани събития, постижения, характери и близост между главната героиня и реализирането на нейните идеи. Както и удобствата при такава селекция спрямо средата. Той представя темата си като един вътрешен детайл от тогавашните разбирания за духовна идентичност, в условия на тогавашната униформеност на антропологическите представи за добро и зло и за стойностите и предназначението на културата изобщо. Макар и спорни като предназначение или елитарна претенция, принципите за хармоничната личност и изтъкване на културните абсолюти по стандартните дотогавашни представи, те предизвикателно се отнасят за клишетата на социалистическия човек. Това бе признавано от всички, забелязано от света дори и от онези, които не признаваха и не одобряваха такава принципна линия.

Именно поради това препоръчвам на Издателството най-горещо обнародването на тази стойностна книга, заредена с нова информация и нови интерпретации на тази деликатна тема. Някой ще се познае там, друг ще се направи, че това не се отнася за него най-вече поради негативите. Това е друга книга. Още повече че досега темата в такава специфичност не е изнесена и разглеждана самостоятелно. Без да е първа и последна, от тази книга ние, читателите, ще научим неща, които сме си въобразявали, че знаем!

Проф. Андрей ПАНТЕВ

Министър и член на Политбюро

Тодор Живков и дъщеря му Людмила през юни 1975 г. заминават на официално посещение в Италия, срещат се с ръководителите на страната, разглеждат забележителностите на Рим и Венеция и оттам тръгват за Алжир, където престояват няколко дни и също така са помпозно посрещнати. В този момент с престорено благодушие министър-председателят Станко Тодоров предлага и Политбюро одобрява Людмила да бъде назначена за министър на културата. Приближените един през друг се надпреварват да поддържат кандидатурата. Ветеранът Тодор Павлов, който на младини е познавал Димитър Благоев и има представа за морала, който той насажда в партията, поставя въпроса какво ще каже народът? Никой не го подкрепя и на 1 юли 1975 г. VII пленум на Комитета за изкуство и култура избира Людмила за председател. На 32 години тя става ръководна фигура. Това, което цар Борис Трети не направи за брат си и сестра си, Живков не се поколеба да стори. През април следващата 1976 г. се провежда XI партиен конгрес. На него марксистът философ Тодор Павлов не е избран в Политбюро и излиза от играта.

Назначението на Людмила Живкова се посреща негативно, защото бетонира личната власт и нарушава демократическите традиции на нацията. За да тушират тези настроения, иницират дирижирана пропаганда, като пускат в оборот аналогични случаи, станали в други страни. Че Англия се управлява от Елизабет II и Маргарет Тачър, че Индира Ганди е министър-

председател на Индия, че Елена Чаушеску е втори човек в Румъния, че в съседна Гърция се издига Мелина Меркури.

Живков мотивира своята постъпка с това, че действащият в момента екип не може да се справи със задачите – той се представя от мудния Павел Матев, председател на Комитета, фразеологичния проф. Пантелей Зарев, председател на Съюза на писателите, от традиционалиста Георги Димитров-Гошкин, председател на Комитета за приятелство и културни връзки с чужбина. С присъщата си изобретателност Първия намира нов екип, който ще работи под негово ръководство, защото той има амбиции да покаже пред социалистическия лагер как се печели интелигенцията. Този екип е в състав: Людмила Живкова, Александър Лилов, Георги Джагаров, Богомил Райнов, Любомир Левчев, Александър Фол, Вера Мутафчиева, Евтим Евтимов, Слав Хр. Караславов и други. Творческият подход трябва да нанесе удар срещу стари шаблони, носители на които са догматични кръгове в партията. Това е нов етап в развитието на Априлската линия и възходящ момент в личната власт.

Живкова полага усилия, но не успява да спечели популярност сред народа. Въпреки старанието си тя простее. Опитва се да се изживява като голям ръководител, но това трудно ѝ се удава. Произнася речи с команден маниер, които не достигат до съзнанието на публиката. Интелигенцията, която тръгва с нея, се представя като модернистична, но ако се замислим, можем да кажем и за конформистка. Жертвеният Георги Марков казва, че това са ласкатели, които са готови на всичко за постигане на йерархия и облаги. По онова време тоталитарният режим изглежда като непоклатим. Цялата власт е в ръцете на Първия. Такъв отмерен деец като Георги Йорданов (зам.-председател на Министерския съвет и кандидат-член на Политбюро) признава: „Тодор Живков ни държеше в страхова психоза... противопоставяше ни“, доверените и той „преобърнаха кабинета му във всемогъщ комитет. На кафето се решаваха въпроси с голяма важност.“¹

¹ В-к „Демокрация“, бр. 198, 26.VIII.1993 г.

Биографията на младата особа е грижливо отработена, но и ординарна. Консумирала е два брака и има две деца, има две висши образования – едното по история в Софийския университет, другото по история на изкуствата в Московския университет, но то е оформено по съкратена процедура и задочно. Дина Станишева отбелязва, че Людмила никога не е слушала лекции в Москва. Васил Гюзелев оспорва това твърдение. Той свидетелства, че следването започва нормално, но не е завършено. Важен момент от подготовката ѝ е специализацията в Оксфорд, Англия, и работата върху докторската ѝ дисертация „Англо-турските отношения в навечерието на Втората световна война (1933–1939 г.)“. Това е една перфидна тема, но тя не е специалист нито по история на Турция, нито по история на Англия, нито по международни отношения.

Обявена за първа дама след смъртта на майка ѝ през 1971 г., сега и министър, тя е отрупана с права и привилегии. Обслужват я двама шофьори, две секретарки, две камериерки и двама помощници – Кирил Аврамов и Костадин Чакъров. Двамата телохранители Петър Петров и Димитър Мурджев са неотлъчно до нея и не я изпускат от очи.

В същото положение е поставен и съпругът ѝ **Иван Славков**, генерален директор на телевизията от 1972 до 1982 г. с ранг на зам.-министър. Бонвиван, непукист, софийски бохем, той ръководи тази институция 10 години. Пуши хавански пури и става идол на жените, но издига равнището на телевизията. По това време се раждат „Всяка неделя“ на Кеворк Кеворкян и други предавания, които издържат изпитанието на времето.

На сцената излиза нова генерация, наричана априлско поколение. На 35 г. Петър Младенов става министър на външните работи, Димитър Стоянов става министър на вътрешните работи, Георги Атанасов възглавява партийните структури, Андрей Луканов – външноикономическите връзки, Станиш Бонев – планирането, Огнян Дойнов – икономиката и техническия прогрес. Връх в тази пирамида е **Александър Лилов**, от 1974 г. член на Политбюро и секретар на ЦК, издигнат за втори човек. Той е съидейник, опора и съмишленик на Людмила. Те са

сторонници на така нареченото ново мислене, което отхвърля шаблона и закостенелите догми.

С издигането на Людмила и Александър Лилов за ръководители на културния фронт, той попада в ръцете на един по-компетентен, по-толерантен и антидогматичен екип, който има положително въздействие върху него. Примерите са много, БТА съобщава, че на 10 март 1972 г. в Сливен са пристигнали за провеждане на пленум на Окръжния комитет на БКП по въпросите на културата: Венелин Коцев, кандидат-член на Политбюро и секретар на ЦК, Георги Джагаров, заместник-председател на Държавния съвет и председател на Съюза на писателите, Александър Лилов, завеждащ отдел „Изкуство и култура“ на ЦК на БКП, и Людмила Живкова, първи заместник-председател на Комитета за култура.

Наред с инструкциите и речите, които произнасят, вечерта велможите посещават местния театър и гледат пиесата на младия поет Недялко Йорданов „Мотопедът“. Нищо не казват, но се създава впечатление, че одобряват представлението. До този момент пиесата била критикувана и negliжирана, защото нямала социалистически патос. Отсега нататък тръгнала по нашите и чуждестранните театри, защото за възхода на режима била необходима и романтика, и лирика. „Именно тогава се оформи – заключава Недялко Йорданов, тандемът Ал. Лилов – Людмила Живкова, който донесе почти десетгодишно размразяване в идеологическата цензура.“¹ Думите са силни, защото авторът е доволен от случилото се.

Като министър тя създава мощен ръководен екип. Назначава двама първи заместници – Александър Фол и Любомир Левчев. Те са най-доверените, те са нейните душеприказници и автори на много от идеите, които тя подхваща.

По ресори са назначени други десет заместник-председатели:

- ❖ Емил Александров – международна дейност;
- ❖ Живко Попов – културно-историческо наследство;

¹ Недялко Йорданов, „От себе си, не си отивай“, мемоари, С., 2006 г., с. 72–74.

- ❖ Милчо Германов – компютри, проектиране и организационна дейност;
- ❖ Павел Писарев – театри и кино;
- ❖ Милчо Брайнов – инженерни проблеми;
- ❖ Александър Райчев – музика и композитори;
- ❖ Пею Бербенлиев – музеи и старини;
- ❖ Димитър Филипов – философия и теоретични проблеми;
- ❖ Тодор Рибаров – секретар на Общонародния комитет 1300 г.
- ❖ Елит Николов – директор на Института за култура;
- ❖ Дойно Дойнов – съветник и експерт.

Всички с кабинети, коли, шофьори, секретарки и подведомствени отдели. Създадена е огромна машина за ръководство и контрол на културата във време, когато творческата свобода става озон за авторите, когато се прокламират правата на личността, Людмила се обгражда с бюрокрация. Декретирането и аранжирането на духовността вземат големи размери. Това подхранва амбиции, развихря се съперничество, търси се влияние и кариера.

Априлската генерация авангардира таланти и имена, които стават шлагер на деня. Щрих от манталитета на тази среда намираме в мемоарите на Георги Караманев, секретар на ЦК на Комсомола, а по-късно – министър на вътрешната търговия. При него е работил Любомир Левчев като член на ЦК и инструктор на младежката организация. Галениците на тази генерация посрещат руския бард Евгений Евтушенко, дошъл на екскурзия в България.

„Вечерта се събрахме в бар „Астория“ (на бул. „Цар Освободител“, срещу Народното събрание) – Георги Джагаров, Владимир Башев, Любомир Левчев, Стефан Гецов, Евтушенко и аз. По едно време Евтушенко се обърна към Джагаров:

– Георги, защо не си съгласен да издадем на руски твоя стихосбирка?

– Как защо? Как може да правите неточен превод? Аз на едно място споменавам Ботев, а вие вместо Ботев сте написа-

ли „Христа“? Може ли, ако ти някъде споменавах Пушкин, аз да напиша „Саша“?

Евтушенко се обърна към него с една тънка усмивка и каза: – Георги, ти си глупак. Преводът е като жената – ако е красива, тя е невярна, ако е вярна, не е красива.¹

Тези франтове са виртуози на словото. Техните епиграми жигосват като кинжал противника. Нима е трудно за Живков, управлявал толкова години, достигнал главоломна кариера, да не разбере тази генерация. Техните проблеми са му в къщата – дъщеря му претендира за власт и кариера. Показва амбиция, размах и организира свой кръг.

Външно тя е крехко същество, не високо, напротив – мињонче. Но самонадеяно, властно и заплашително. Респектира и даже смразява. Познавах я, казва един свидетел, като студентка. Бях ѝ нещо като преподавател. Тя се държеше скромно. Сега беше председател, а аз – сътрудник. В кабинета ѝ по навик и машинално понечих да запала цигара. Каква бе изненадата ми, когато това невзрачно същество изкрещя с такъв груб, дрезгав и смазващ глас, че аз се вдървих: „Тук не се пуши!“ . Сковах се от конфузия и смачкване. Не можах, казва Б. Райнов, да я позная, когато седна на министерското кресло като председател и започна да ръководи. Смълчана, сериозна, друга, силна и официална. Всичко наоколо внимава, трепери, търчи и се нагажда, а тя се показва като повелител и властелин.

На вид грозновата, слаботелесна и нехаризматична, тя става неузнаваема, когато удари по масата или тропне с крак. Наистина това рядко се случва, защото екипът е квалифициран, старателен и стегнат като солдатска команда.

Тоталитаризмът съсредоточава в нея голяма сила и тя може с жест, гримаса или реплика да те съкруши. Едно отрицание по адрес на Стефан Гецов, че той е пияница реши съдбата му. Той не получи ролята на Г. Димитров във филма на Хуан-Антонио Бардем за Лайпцигския процес. Всъщност той бе елими-

¹ Георги Караманев. „Животът ми в три епохи“. С., 2006, с. 70–71.

ниран, защото създава нещо импозантно, а това не бе по вкуса на Живков, който се туряше по-високо. Днес този олимпиец е забравен, защото изкуството се превръща в примитив на холивудския шаблон.

Въздействието на Людмила върху хората е командно и йерархично, но не и харизматично. Сътрудниците са грижливо подбрани: Левчев е син на лекар, Фол на театрален деец, Писарев на офицер, майка му е германка, Славков е син на лекар, Милчо Германов на търговец. Тя пренебрегва, така да се изразя, класово-партийния подход и дава преднина на професионализма и таланта. Един вид прилага лениновия завет да се печелят и подкупват буржоазните специалисти.

Освен чрез Комитета за култура упражнява контрол и чрез така наречения Координационен комитет на творческите съюзи, на който е председател. Шефовете на тези съюзи са нейни подопечни органи. Председател на архитектите е Георги Стоилов, на журналистите – Веселин Йосифов, на художниците – Светлин Русев, на артистите – Любомир Кабакчиев, по-късно Ванча Дойчева, на писателите – проф. Пантелей Зарев и след него Любомир Левчев. Всички са членове на ЦК и народни представители, отрупани с привилегии и чинове. Заведението на артистите (на петия етаж в Народния театър) е супер лукс. Председател на историците е акад. Димитър Косев, член на ЦК на БКП, народен представител, народен деятел на науката и лауреат на Димитровска награда.

Системата действа експедитивно и безотказно. Когато Солженицин през 1974 г. е изгонен от СССР заради „Архипелаг Гулаг“, за който получава Нобелова награда, Тодор Живков нарежда на Георги Джагаров, Богомил Райнов, Любомир Левчев, Пантелей Зарев и Димитър Методиев да заклеят изменника. На свиканото събрание само четирима души – Валери Петров, Христо Ганев, Гочо Гочев и Марко Ганчев се въздържат при гласуването, за което са изключени от БКП, а безпартийният Благой Димитров гласува против. Натискът е толкова голям, че за предложението гласуват такива независими творци като Николай Хайтов, Тончо Жечев, Здравко Петров и всички оста-

нали. Все пак опозиционната група показва, че сред творческата интелигенция има диференциация.

Людмила разгръща своята дейност в благоприятна международна обстановка, формирана от Европейското съвещание за мир и разведряване, проведено през август 1975 г. в Хелзинки. В него участват СССР, САЩ, Канада и всички останали. Със своите решения то смекчава временно противоборството между двата блока. По това време завършва войната във Виетнам, в която САЩ дават 56 000 убити. Падат от власт полковниците в Гърция, отиват си Франко в Испания и Салазар в Португалия, Никсън подава оставка.

Това е време, когато България изживява своя зенит. Тогава се изгражда Атомната централа в Козлодуй, ТЕЦ „Марица-изток“, Нефтопреработвателният завод край Бургас. Износът от селскостопанска, хранителна и военна промишленост просперира. Тоталитарният режим осъществява централизация, дисциплина и повишава темповете на развитие. Успехите пораждат заслепение и засилват утопизма. Ликвидиран е кооперативният строй на село и са създадени одържавени гигантски аграрно-промишлени комплекси – АПК.

През 1971 г. е приета нова конституция и след като 10 г. е бил министър-председател, Живков става държавен глава – председател на Държавния съвет. Закрепва и положението си като генерален секретар на ЦК на БКП. Това, което е осъдил спрямо Вълко Червенков на Априлския пленум, сега го прилага към своята особа в умножен модел.

Но ситуацията на Балканите се усложнява и Москва е принудена да лавира и да прави отстъпки: Гърция и Турция са в НАТО, Югославия тръгва с необвързаните, Албания – с Китай, Румъния не изпраща войски в Чехословакия. Единствено България остава бастион. Тя награждава Леонид Брежнев три пъти със званието „Герой на България“, нещо безпрецедентно по отношение на външен лидер. С това Тодор Живков демонстрира хиперболизъм и върност, но и изгода, пък се надява и във връзка с 1300-годишния юбилей СССР да даде съгласие България да проведе по-авангардна линия. Но и Брежнев се отбла-

годарява, през 1977 г. той издига Живков в „Герой на СССР“. Важни са икономическите отстъпки – България купува 9 млн. тона нефт по изгодни цени, като един милион реекспортира на външния пазар. Получава и 400 милиона преводни рубли дотация за компенсация на селскостопанските цени.

Сигурни във верността на бащата, ръководителите на СССР гледат снизходително към модернизма на дъщерята. Наистина нейният авангардизъм не се одобрява, но реални спънки за ограничаване не се предприемат. Екипът ѝ е обхванат от ентузиазъм и еуфоричност, защото честват велики юбилеи. Горди са, че на тях се пада честта да възглавят звездния час на България. Тържествата, които предстоят през 1981 г., са цяло съзвездие:

- 1300 г. от създаването на българската държава;
- 90 години от учредяването на БКП на Бузлуджа и изграждането на монументалния паметник на върха, който по думите на строителя ген. Делчо Делчев струвал 25 милиона лева по тогавашния курс;
- 25 години от Априлския пленум;
- XII конгрес на БКП, април 1981 г.;
- VIII петилетка, начало 1981 г.

Страната изпада в парадност, транс и заслепение. Натрупването на тържественост и величие е толкова голямо, че се губи чувството за мярка и реализъм. Получава се така, че Полша се бунтува, а България – триумфира. Юбилеят добива тотален характер и мултиплицира мисленето и дейността на приближените. Поетите наричат това време опиянение. То пронизва глобалното, но стига и до детайлното. Ето фрагмент: Търново Сеймен, град в Южна България, кръстовище на жп линия за Свиленград и Нова Загора, се именува от 1947 до 1981 г. град Марица, по случай юбилея си връща старото име Симеоновград. Инициативите от подобен характер са много.

Поела ведомството в един сублимен момент, Людмила се заема с хъс да чертае програмните задачи на културата. Тя се изживява като магнат на мозъчен тръст: организира обсъжда-

ния, семинари и дискусии, където нейните помощници кръсват рапири, състезават се фразеологично и постигат върхове в бомбастичната риторика.

На 5.XII.1975 г. тя обявява **първата общонародна кампания** – Всенародна програма за естетическо възпитание на народа и младежта. Издига лозунги за хармонична личност и да се живее по законите на красотата. С тази платформа тя надминава всички министерски проекти в тази област. Това, което подхваща по принцип, не може да се оспори или пренебрегва. Това е мечта на най-добрите умове на човечеството, това е идеал на социалистите-утописти, това е най-сетне прозрението на Достоевски, че красотата ще спаси света.

Людмила превръща тези стремежи в кампания, подхожда към тях административно и максимализира масовата дейност на Комитета. С енергия и непреклонност тя организира форуми, кръгли маси, международни срещи, разговори. Комитетът и неговите отдели се превръщат в нещо като теоретични клубове, стават пропагандни центрове, които напомнят на фабианско дружество или жреческа колегия, която обсъжда каноните. Разцъфтява речовитост, книжност, раздухване на помпозност и словесна еквилибристика.

Праховат се сили за нещо отвлечено, високопарно, внедрява се естетизъм, превърнат в злободневие, налаган директно и административно. Тя не се заема с нравствено, политическо, национално или трудово възпитание, а се насочва към нещо специфично, което може да представлява интерес за литератури, издателски центрове, социолози, критици. Адресира го към целия народ. Това е своеобразен гигантизъм, какъвто е случаят с Радомирския завод за тежко машиностроене – руда, метал и пазар няма, а завод се строи. Живков прехвърля вината върху Огнян Дойнов, но четири милиарда отиват на вятъра. Нещо подобно става и с шумотевицата да се живее по законите на красотата. По тютюнопушене, особено за девойките и момчетата до 16 г., тогава и сега държим първо място в Европа. Но с това не се заема. С алкохолизма не се заема. С престъпността сред малолетните не се заема. Тя хвърчи по естетиката. Нейни-

ят екип е заслепен от собствената си пропаганда и пунтира, че такива пороци в България няма.

Втората кампания, която подхваща, е 1300-годишният юбилей на българската държава. През 1976 г. тя внася решение в Секретариата на БКП и получава мандат да ръководи национална Координационна комисия за тържествата. Стимулирана е от факта, че САЩ честват в този момент 200 г. от своето създаване. Разгръща кипяща дейност в центъра и по места. В Шумен се изгражда грандиозен мемориал, където изсипват тонове бетон. В София се строи Национален дворец на културата. Посолствата и легациите са мобилизирани до краен предел за популяризиране на българската древност. Тръгват три изложби: Тракийското изкуство по нашите земи (което е от III до I век пр.Хр.); 1000 години българска икона и цивилизация и Култура на средновековното българско царство. Изложбите са представени в 27 страни, като във водещите държави лично ги открива. Тя създава 53 комитета по света, главно на Запад, за честване на българския юбилей. В тези форуми участват видни личности, писатели, общественици и творци. Юбилеят се превръща в международно събитие. Плъзват делегации, оратори, ансамбли, оперни спектакли, самодейни колективи. България става център: Борис Христов, Николай Гяуров, Райна Кабаиванска, Гена Димитрова, Руслан Райчев, Анна Томова-Синтова, Стефка Евстатиева, Дарина Такова блестят по международните сцени. България се афишира като държава, която процъфтява под купола на Кремъл.

Людмила излиза на международната сцена като триумфатор. Среща се с най-видните личности като се почне от президента на Индия, краля на Швеция, президента на САЩ и много други. Нейната визия и този поход влизат в контраст със силите, които възпират настъплението на Източния блок. Това нещо се подценява поради тесногърдието на националния манталитет.

За пример посочвам Япония. Изложбата за Тракийското злато е представена от март до август 1979 г. в три града – Токио, Нагоя и Окаяма. Посещават я 220 000 души, повечето висши магистрати и интелектуалци. Открита е от Людмила в при-

съствието на министри и депутати. Мероприятието е зачетено от император Хирохито и съпругата му, от престолонаследника Акихито и принцеса Мачико, от брата на краля принц Микаса. На Людмила е оказано височайше внимание, тя е приета от председателите на двете камари на парламента, от министър-председателя и министъра на външните работи. Удостоена е със званието „Доктор хонорис кауза“ на университета „Токай“. Епизод от тържествата е аудиенцията при престолонаследника Акихито, съпътствана с изключително внимание.¹

Цялата тази атмосфера се използва като трамплин за нейното издигане към върха. Тя и баща ѝ живеят с убеждението, че могат да отидат далече. Живков чества 70 години, за което се подготвят биография, филм, бюстове. Тази помпозност съвпада с 25-годишнината на Априлския пленум. Ширят се манипулирани слухове, че Първия надминава много владетели по продължителност на властване, при това се рекламира, че се изгражда развито социалистическо общество, разглеждано като връх в общественото развитие. В такава обстановка и момент на успехи пленумът на ЦК на БКП на 17 юли 1979 г. я избира за член на Политбюро. Заради нея към ЦК се създават шест комисии, тя възглавява тая, която отговаря за науката, културата и образованието. Това ѝ дава възможност да ръководи всичко, което се отнася до духовната сфера, в това число и средствата за масова информация. С тази концентрация тя монополизира цялата идеология в свои ръце.

¹ Евгений Кандиларов, „Л. Живкова и културната дипломация към Япония“, сп. „Ново време“, бр. 11, 2012 г., с. 94.

